896 (2020-2021) – Nr. 2
ingediend op 29 oktober 2021 (2021-2022)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme
uitgebracht door Karl Vanlouwe

over het voorstel van resolutie

van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul, Anke Van dermeersch, Filip Dewinter en Chris Janssens

over de vertegenwoordiging van het Vlaams Parlement in interparlementaire organisaties

Documenten in het dossier:
896 (2020-2021) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

verzendcode: BUI

Vlaams Parlement

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme:

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:
Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Gwendolyn Rutten, Emmily Talpe;
Staf Aerts, Tine Van den Brande;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:
Maaike De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Martine Fournier, Orry Van de Wauwer;
Marino Keulen, Bart Tommelein;
Chris Steenwegen, Jeremie Vaneeckhout;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:
Jos D'Haese.

INHOUD

1. Toelichting door Johan Deckmyn, eerste indiener 4
2. Bespreking 5
2.1. Tussenkomst van Karl Vanlouwe 5
2.2. Tussenkomst van Karin Brouwers 6
2.3. Repliek van Johan Deckmyn 7
2.4. Tussenkomst van Karl Vanlouwe 7
2.5. Repliek van Johan Deckmyn 7
2.6. Tussenkomst van Karl Vanlouwe 8
2.7. Repliek van Johan Deckmyn 8
3. Stemming 8
Gebruikte afkortingen 9

Op 28 september 2021 behandelde de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme het voorstel van resolutie over de vertegenwoordiging van het Vlaams Parlement in interparlementaire organisaties.

(De vergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)

1. Toelichting door Johan Deckmyn, eerste indiener

Johan Deckmyn zegt dat de Senaat in heel wat interparlementaire vergaderingen een afvaardiging heeft en verwijst voor de voorbeelden naar de toelichting bij het voorstel van resolutie.

Binnen de Interparlementaire Unie opereren een aantal bilaterale secties zoals de bilaterale secties België-Oekraïne, België-Wit-Rusland, België-Rusland en België-Moldavië. De leden van die bilaterale secties zijn volksvertegenwoordigers uit de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat.

Volgens de Senaat "hebben de deelstaten toegang tot internationale parlementaire organisaties (…) via hun vertegenwoordigers in de Senaat", wat de indiener vreemd vindt. Met het brede draagvlak dat bestaat voor de afschaffing van de Senaat bij zowel bijna alle politieke partijen van België als bij de bevolking, lijkt het hem wat contradictorisch dat de deelstaten alleen via een omweg toegang hebben tot die internationale parlementaire organisaties. Bovendien meent hij dat men het best al rekening kan houden met de mogelijkheid dat de Senaat na de verkiezingen van 2024 definitief afgeschaft wordt.

De indiener wijst op het belang van de unilaterale verklaring nr. 51 van het Koninkrijk België bij het sluiten van het Verdrag van Lissabon, waarin staat dat "zowel de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat van het federaal Parlement als de parlementaire vergaderingen van de Gemeenschappen en Gewesten, in functie van de bevoegdheden die de Unie uitoefent, optreden als componenten van het nationaal parlementair stelsel of als kamers van het nationaal Parlement." Op die manier geeft de Belgische Staat aan dat hij – minstens voor de bevoegdheden die de Europese Unie uitoefent – de parlementen van de deelstaten ten volle hun rol wil laten spelen.

Een rechtstreekse vertegenwoordiging van de deelstaten in de verschillende internationale parlementaire organisaties zou de zichtbaarheid van Vlaanderen wereldwijd vergroten en de evenwaardige status van de parlementen van de deelstaten bekrachtigen.

Dat is des te meer het geval voor organen met een interparlementaire vertegenwoordiging die verbonden zijn aan de Europese Unie. Meer in het bijzonder gaat het om de Conferentie van Parlementaire Commissies voor de communautaire en Europese aangelegenheden (COSAC) en de Gezamenlijke Parlementaire Controlegroep voor Europol. Ook in die gremia wordt Vlaanderen alleen onrechtstreeks vertegenwoordigd via de deelstaatsenatoren. De expliciete unilaterale verklaring nr. 51 van het Koninkrijk België bij het Verdrag van Lissabon voorziet evenwel in een duidelijke grond voor een rechtstreekse vertegenwoordiging van de deelstaatparlementen.

Verschillende interparlementaire organisaties werken echter volledig buiten het kader van de Europese Unie. Zo is de Interparlementaire Unie (IPU) een internationale parlementaire organisatie die zich al sinds 1889 inzet voor een wereldwijde parlementaire dialoog. In artikel 3.3 van de statuten van de IPU staat dat in een federale staat alleen het federale parlement een verzoek tot lidmaatschap van de

IPU kan instellen. Het is duidelijk dat er verdere stappen nodig zijn om Vlaanderen zich internationaal op een rechtstreekse manier te laten vertegenwoordigen.

De indieners vragen aan de Senaat om het voorstel van resolutie te behandelen en er een gedachtewisseling over te organiseren; actief mee te werken aan een kader dat de rechtstreekse vertegenwoordiging van het Vlaams Parlement in diverse interparlementaire organisaties kan realiseren en in samenspraak met de Kamer van volksvertegenwoordigers een verzoek te richten aan de voorzitter van de Interparlementaire Unie om – rekening houdend met de Belgische institutionele context – de statuten van de Interparlementaire Unie aan te passen opdat het Vlaams Parlement een verzoek tot lidmaatschap kan instellen.

Ten slotte wordt aan de voorzitter van het Vlaams Parlement gevraagd om dit voorstel van resolutie aan de voorzitter van de Senaat en de voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers te bezorgen.

Johan Deckmyn besluit dat het belangrijk is dat Vlaanderen zichzelf profileert op internationaal vlak en dit voorstel van resolutie een aanzet is dat Vlaanderen zich in de toekomst rechtstreeks kan laten vertegenwoordigen in alle mogelijke internationale instanties. Hij hoopt daarvoor steun te krijgen van de commissieleden.

2. Bespreking

2.1. Tussenkomst van Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe wijst erop dat de verklaring nr. 51 een heel belangrijke verklaring is die door Vlaamse Regering werd toegevoegd bij het Verdrag van Lissabon, die door alle toenmalige deelstaatregeringen en de Federale Regering gedragen werd. Daarin staat dat een deelstaatparlement als een component van een nationaal parlement beschouwd moet worden. Het Vlaams Parlement past dat principe al toe. Daarvan getuigt zijn deelname aan de Conferentie van de Toekomst van Europese Unie. Hij stelt vast dat het federale niveau het daarmee moeilijk heeft. Hij houdt dan ook telkens een pleidooi om verklaring nr. 51 correct te passen.

De betrachting van het voorstel van resolutie is correct en juridisch onderbouwd. Maar wanneer men zich vanuit het Vlaams Parlement richt tot een andere parlementaire assemblee, gaat men zich bijna op een ondergeschikte positie stellen. Het is geen goede zaak voor het Vlaams Parlement om aan de Senaat, in samenspraak met de Kamer, een verzoek te richten om verklaring nr. 51 toe te passen.

De minister-president heeft in een debat naar aanleiding van een vraag om uitleg (*Vragen om uitleg* Vl.Parl. 2020-21, nr. 2957) gezegd dat hij voorstander is van het idee om de deelstaten in internationale interparlementaire organisaties rechtstreeks toegang te geven. Dat idee kan alleen maar uitgewerkt worden door de parlementaire organisaties zelf. In dit concrete geval gaat het over de IPU. Het verzoek in het voorstel van resolutie is verkeerd aan de Senaat gericht; het is niet de juiste strategie. Hij nodigt de collega's uit om na te denken over de manier waarop men verklaring nr. 51 kan doen toepassen.

Volgens Karl Vanlouwe is er al vooruitgang geboekt, bijvoorbeeld in het Benelux-Parlement, waarvan de indiener van het voorstel van resolutie zelf lid is. In dat parlement zijn leden van het Vlaams Parlement rechtstreeks lid. Hij verwijst ook naar de Raad van Europa. Er zijn dus mogelijkheden om de verklaring bij artikel 51 toe te passen.

Omdat de aanpak in het voorstel van resolutie volgens Karl Vanlouwe niet de juiste manier is, zal zijn fractie dit voorstel van resolutie niet steunen. Tot slot voegt hij

toe dat de huidige parlementsvoorzitter en haar voorganger al meerdere initiatieven genomen hebben, onder meer bij de EC.

2.2. Tussenkomst van Karin Brouwers

Karin Brouwers vindt de discussie interessant. Volgens haar komt de problematiek de komende jaren zeker op de agenda bij de voorbereiding van een staatshervorming.

De afschaffing van de Senaat zal wellicht besproken worden in het kader van een volgende staatshervorming, maar dat is nog geen certitude. Een volgende staatshervorming komt er – als het federale parlement de rit uitzit – op zijn vroegst in 2029. De Senaat is bovendien samengesteld uit de deelstaten, wat het allemaal ingewikkeld maakt. Ze maant aan tot enige voorzichtigheid als het gaat over het afschaffen van de Senaat.

Wat de unilaterale verklaring van België bij het Verdrag van Lissabon betreft – waar deelstaatparlementen moeten optreden als componenten van het nationale parlementaire stelsel en dus ook rechtstreeks toegang zouden moeten krijgen tot al die instellingen - vraagt ze zich af of dat niet alleen slaat op de parlementaire vergaderingen die verbonden zijn aan de Europese Unie.

Wat de andere interparlementaire organen zoals dat van de NAVO betreft, doet zich de eigenaardige situatie voor dat hoewel Vlaanderen niet bevoegd is voor defensie, er toch Vlaamse volksvertegenwoordigers lid van de parlementaire assemblee van de NAVO zijn door het feit dat Vlaanderen senatoren kan afvaardigen. Het werkt dus in twee richtingen en dat vraagt om een brede overweging.

Vlaanderen kan binnen België het idee bepleiten van de rechtstreekse vertegenwoordiging van de deelstaatparlementen en intern verder afspreken, maar dat kan niet in een ondergeschikte rol gebeuren, zoals ook Karl Vanlouwe opmerkt. Karin Brouwers is bovendien zelf lid van de Senaat en is niet van plan om in een resolutie van het Vlaams Parlement aan zichzelf iets te vragen. Wel kan men afspreken om de rechtstreekse vertegenwoordiging intern te regelen in de mate dat die organisaties een band hebben met de Belgische deelstatelijke bevoegdheden. Misschien is een samenwerkingsakkoord een oplossing, maar dan nog blijft het reglement van die internationale parlementaire organisaties een probleem.

Dat geldt niet alleen voor de IPU, maar ook voor de parlementaire assemblee van de NAVO en voor de Parlementaire Assemblee van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE), waar in de statuten duidelijk staat dat het moet gaan om de nationale assemblees van de aangesloten staten. Hetzelfde geldt voor de Gezamenlijke Parlementaire Controlegroep voor Europol: politie is immers ook een exclusieve federale bevoegdheid. Op de Conferentie van Parlementaire Commissies voor de communautaire en Europese aangelegenheden worden de Europese discussies binnen de EU alleen besproken met de vertegenwoordigers van de nationale parlementen, wat in tegenspraak is met de verklaring bij artikel 51 van het Verdrag van Lissabon. Voor Karin Brouwers is dit het eerste punt waar men op gelijke basis een overeenstemming zou moeten kunnen bereiken tussen de verschillende parlementen. In de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa, waar ze lid is van een commissie Cultuur, zou het goed zijn dat men de leden rechtstreeks zou kunnen aanduiden. Voorwaarde is dat die assemblee dat toestaat. Er ligt dus heel wat werk op de plank en België kan daar niet alleen over gaan.

Ze waarschuwt ervoor dat men in België de Senaat zou afschaffen zonder de vertegenwoordiging in de IPU en de internationale parlementaire assemblees te regelen. Ze herinnert eraan dat de Vlaamse parlementsleden die afgevaardigd zijn in

de Senaat bevoegd zijn voor de bijzondere wetgeving en specifiek ook voor de grondwetsherzieningen en staatshervormingen. De Senaat is de ingang naar de staatshervorming. In tegenstelling tot vroeger bestaat het grootste deel van de Senaat uit afgevaardigden uit de deelstaten. Ze hebben niet alleen zeggenschap over hun eventuele eigen afschaffing, maar ook over de manier waarop men ervoor moet zorgen dat de deelstaten impact blijven hebben op de grondwetsherzieningen en afvaardigingen in internationale vergaderingen.

De discussie over het voorstel van resolutie is interessant, maar het voorstel lost het probleem niet op en is ook niet de juiste weg. Het moet in het grotere geheel van een volgende staatshervorming gekaderd worden, al sluit Karin Brouwers niet uit dat er kleinere stappen gezet worden doordat de parlementsvoorzitters in dialoog gaan.

2.3. Repliek van Johan Deckmyn

Johan Deckmyn repliceert dat het net de bedoeling van het voorstel van resolutie is om een kleine stap te zetten om het probleem op te lossen.

De verklaring bij artikel 51 heeft in België een groot draagvlak, wat het uitgangspunt was voor het voorstel van resolutie en ook bevestigd werd door Karl Vanlouwe.

Johan Deckmyn kan zich wel niet vinden in de redenering dat men zichzelf met dit voorstel van resolutie in een ondergeschikte positie stelt. Er is een standstill op dit moment op het federale niveau. Daarom is het nodig dat Vlaanderen op tafel klopt. Het is niet omdat men federaal niet vooruit wil, dat Vlaanderen geen initiatieven kan of moet nemen.

Hij hoort kritiek op de strategie, maar er komen geen alternatieve strategische overwegingen, wat hem teleurstelt. Wachten op de staatshervorming van 2029 duurt te lang. Het kan anders als de wil om te handelen er is. De hervorming van de Senaat is ook vrij snel gegaan.

Johan Deckmyn is ontgoocheld dat men hem niet volgt in de vraag aan de Senaat om de gedachtewisseling op te starten en betreurt dat de andere fracties dit voorstel van resolutie niet mee willen ondersteunen. Hij zal nog andere initiatieven nemen.

2.4. Tussenkomst van Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe wijst erop dat hij als lid van het Vlaams Parlement deel uitmaakt van de Conferentie over de Toekomst van Europa. De huidige parlementsvoorzitter en ook de vorige hebben al meerdere initiatieven genomen richting Europese Commissie, Europese Raad en Europese Instellingen om aan te dringen op de toepassing van de verklaring bij artikel 51.

Hij herhaalt dat het voorstel van resolutie een verkeerde strategie is. De vraag om dit in de Senaat te bespreken, samen met de Kamer, is niet uitgaan van de eigen autonomie en is weinig zinvol.

2.5. Repliek van Johan Deckmyn

Johan Deckmyn repliceert dat als er federaal niks beweegt men nog jaren kan wachten. Dit voorstel van resolutie goedkeuren zou een signaal zijn van Vlaanderen om de discussie te starten. Dit is geen ondergeschikt, maar een assertief beleid waarbij Vlaanderen op tafel klopt.

2.6. Tussenkomst van Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe vult aan dat de discussie op het federale niveau gevoerd wordt door de N-VA-fractie.

2.7. Repliek van Johan Deckmyn

Johan Deckmyn zegt dat hij nog weinig van die discussie gezien heeft, tenzij het achterkamergesprekken zijn zonder resultaat.

3. Stemming

Het voorstel van resolutie wordt verworpen met 2 stemmen voor en 8 tegenstemmen.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Karl VANLOUWE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

COSAC	Conference of Parliamentary Committees for Union Affairs
EC	Europese Commissie
IPU	Inter-Parliamentary Union
NAVO	Noord-Atlantische Verdragsorganisatie
OVSE	Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa